

مشاوره هوش مصنوعی برای تصمیمات ملی

سیده راضیه طاهریان

خبرنگار

ساده تر، این ابزار مانند مشاور دیجیتالی عمل خواهد کرد که با دسترسی به حجم عظیمی از داده های حکومتی و عمومی، تحلیل ها و پیشنهادات کاربردی ارائه می دهد.

کاربردهای چندگانه و چشم انداز حکمرانی هوشمند

برنامه ریزی برای این پروژه تنها به ارائه پاسخ های هوشمند خلاصه نمی شود. تیم طراحی دستیار هوش مصنوعی قصد دارد سیستمی توسعه دهد که قادر به تحلیل روندهای سیاسی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی کشور بر اساس داده های واقعی، تشخیص ناهنجاری ها، ارائه پیش بینی های کوتاه مدت و میان مدت، استخراج سیاست های مؤثر از بین گزارش های متنوع و حتی پایش عملکرد دستگاه ها باشد. چنین قابلیت می تواند تحولی اساسی در فرآیند تصمیم سازی دولت ایجاد کند. از سوی دیگر اهداف این پروژه، ارتقای شفافیت و کاهش بروکراسی اداری در نهادهای حکومتی است. چنانچه این سیستم به درستی طراحی و استقرار یابد، می تواند وظایف پیچیده ای چون جمع آوری و یکپارچه سازی داده های بین دستگاهی، بررسی صحت اطلاعات و پیشنهاد سیاست های جایگزین را انجام دهد؛ وظایفی که امروزه زمان بر، پرهزینه و بعضاً ناکارآمد هستند.

نقش وزارتخانه ها و نهادهای اجرایی

یکی از شروط موفقیت پروژه، مشارکت مؤثر و هماهنگ نهادهای مختلف اجرایی است. در این میان، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، مرکز آمار ایران،

به همت معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری، ایران گام بلندی به سوی دولت دیجیتال برداشته است. این پروژه با هدف پشتیبانی از تصمیم گیری های کلان و ارتقای کارآمدی حکمرانی، با مشارکت نهادهای علمی، اجرایی و فناوری کشور طراحی شده و چشم اندازی روشن از آینده تعامل انسان و هوش مصنوعی در سطوح عالی مدیریتی ارائه می دهد. در شرایطی که هوش مصنوعی در سطح جهان به عنوان موتور محرک نوآوری، تحول اقتصادی و ارتقای کارایی دولت ها شناخته می شود، ایران نیز با رویکردی آینده نگارانه وارد میدان شده است. بر اساس اعلام رسمی معاونت علمی، فناوری و اقتصاد دانش بنیان ریاست جمهوری، پروژه «دستیار هوش مصنوعی رئیس جمهور» به عنوان نخستین نمونه از به کارگیری رسمی هوش مصنوعی در سطح حاکمیتی جمهوری اسلامی ایران، آغاز شده و مراحل طراحی اولیه آن در جریان است.

این پروژه با بهره گیری از ظرفیت دانشگاه های کشور، شرکت های دانش بنیان و متخصصان حوزه هوش مصنوعی، قرار است یک سیستم گفت و گو محور مبتنی بر مدل های زبانی بزرگ (LLM) طراحی کند که بتواند رئیس جمهور و دیگر مقامات ارشد را در تصمیم گیری های دقیق تر، سریع تر و جامع تر یاری رساند. به بیان

وزرا و حتی بدنه کارشناسی نهادها نیز توسعه یابد. نسخه های سفارشی شده این مدل می توانند در وزارتخانه هایی مانند اقتصاد، بهداشت، آموزش و سایر نهادهای مرتبط به کار گرفته شوند تا دستیارهای تخصصی و اختصاصی ارائه دهند.

تحولی در حکمرانی داده محور

پروژه دستیار هوش مصنوعی رئیس جمهور، در صورتی که به درستی اجرا شود، می تواند ایران را وارد مرحله جدیدی از حکمرانی هوشمند کند؛ حکمرانی ای که به جای تکیه صرف بر قضاوت انسانی، از پشته های عظیم داده و پردازش هوشمند آن برای تصمیم سازی بهره می برد. از طرفی، این پروژه می تواند به افزایش اعتماد عمومی به کارآمدی نظام حکمرانی منجر شود، چراکه شفافیت، سرعت واکنش، مستندسازی تصمیم ها و کاهش خطای انسانی از جمله نتایج جانبی آن خواهد بود. همچنین، با بومی سازی این فناوری، ایران در مسیر استقلال دیجیتال و کاهش وابستگی به پلتفرم های خارجی قدم برمی دارد.

پروژه «دستیار هوش مصنوعی رئیس جمهور» نماد جدی شدن تحول دیجیتال در ساختار سیاسی و اجرایی ایران است. مشارکت گسترده وزارتخانه ها، حمایت نهادهای علمی و بهره گیری از ظرفیت شرکت های فناور، سنگ بنای موفقیت این طرح خواهد بود. در صورت اجرای دقیق و علمی، این پروژه می تواند الگویی برای سایر کشورهای منطقه و حتی جهان در مسیر استفاده از هوش مصنوعی در خدمت حکمرانی بهتر باشد.

سازمان فناوری اطلاعات ایران و وزارت اطلاعات از مهم ترین نهادهای دخیل در این پروژه هستند. وزارتخانه ها موظفند داده های به روز، استاندارد و قابل پردازش خود را در اختیار تیم های توسعه قرار دهند. بدون داده، هیچ دستیار هوشمندی نمی تواند تحلیل درستی ارائه دهد. به همین دلیل، الزام به شفاف سازی، به روزرسانی و دیجیتالی سازی پایگاه های داده ای، اولین گام همکاری نهادها با این پروژه خواهد بود. همچنین، وظایف مرتبط با حفظ امنیت اطلاعات، رمزنگاری داده ها، مدیریت دسترسی و رعایت الزامات مربوط به حریم خصوصی برعهده سازمان های امنیتی و فناوری اطلاعات قرار خواهد گرفت. بدون رعایت این ملاحظات، اعتماد به چنین سیستم هایی ممکن نخواهد بود.

سه گام اجرا

بر اساس برآوردهای اولیه، نسخه آزمایشی دستیار هوش مصنوعی رئیس جمهور طی شش ماه آینده آماده خواهد شد. این نسخه، شامل هسته اصلی سیستم زبانی، سامانه مدیریت دانش و تحلیل اولیه داده ها خواهد بود. در صورت موفقیت این فاز، نسخه رسمی در نیمه دوم سال ۱۴۰۴ رونمایی خواهد شد.

مراحل توسعه این پروژه در سه فاز تحلیل نیازها و طراحی اولیه سیستم، آزمایش و ارزیابی عملکرد مدل در سناریوهای واقعی و ادغام کامل با سامانه های اطلاعاتی دولت و نهادهای تصمیم گیر تعریف شده است.

پیش بینی شده که پس از مرحله نهایی، این دستیار هوشمند به سایر مسئولان ارشد کشور،